

Obec Hladovka

<http://ocuhladovka.orava.sk>

História obce

Obec Hladovka sa nachádza na severovýchode Skorušinského pohoria v nadmorskej výške 756 m. Chotár obce susedí s chotármi Suchej Hory, Vitanovej a s hranicou Poľskej republiky.

Pri rieke Jelešňa (na dolnom toku, bližšie k dnešnému hraničnému prechodu Trstená – Chyžné) stáli už v roku 1558 dve samoty sedliackych obydlí. V prvých písomných záznamoch

Pohľad na Hladovku z južnej strany

o obci z roku 1597 sa už píše o obci, ktorá bola schopná platiť poplatky Oravskému panstvu a bola založená na ochranu severnej hranice Oravského panstva. Obyvatelia brali toto svoje poslanie - chrániť domovinu, veľmi vážne a obci hrozil zánik, pretože veľa mužov pri obrane hraníc zahynulo. Vtedy dostáva Krištof Hlad z Nižnej (Nižná Ves) šoltýske práva, na základe ktorých obnovil dedinu na jej terajšom mieste.

Valaská kolonizácia na Orave sa rozvinula za zemepánov a županov Turzovcov.

Fraňo Turzo a jeho syn Juraj založili 42 valaských obcí, medzi nimi aj Hladovku, ktorá sa pôvodne nazývala Jelešná (Illešná). Pod týmto názvom sa uvádzala v daňových súpisoch Oravskej stolice v rokoch 1598–1608. Prvým richtárom bol Krištof Hlad z Nižnej, podľa ktorého sa obec v kanonickej vízi-

tácii z roku 1611 nazývala Hladovka. Župan Juraj Turzo dal osadníkom do užívania hoľu Caplovú Magurku v Tatrách, aby tu pásli ovce a dobytok spoločne s valachmi zo Suchej Hory. V roku 1608 udelil Hladovke právo vyberať mýto od všetkých pocestných a kupcov.

Druhým richtárom sa stal Valent Zvolenský v roku 1615 a prijal k svojmu menu prídomek Hladovský. Valent zložil richtársku prisahu na Oravskom hrade dňa 3. júla 1615. Mal mlyn na potoku Jelešná. V roku 1625 zastupoval záujmy obce pri uzavretí urbára s Oravským panstvom. V tom čase bolo v Hladovke zúrodných a obývaných 5 usadlostí, šiesta bola čiastočne opustená.

Neskôr už žilo v Hladovke 17 rodín, okolo 90 obyvateľov. Do roku 1659 stúpol počet obyvateľov na 423.

V 17. storočí mala Hladovka územné spory so susednou obcou Suchá Hora.

Zrenovovaný obecný úrad a hasičská zbrojnica

Dočasný obecný úrad v rokoch 1977–2005

Mužský goralský kroj

Vyriešil ich župan Štefan Tököly a dňa 8. septembra 1659 vydal sporným obciam chotárne listiny. Dalším sporom, ktorý riešila Oravská súdna stolica v Hladovke, boli žaloby roľníkov na dedičných richtárov (šoltýsov) pre polia v Ďubasovke pri potoku Jelešná za richtára Adama Šprlu v roku 1712. Po kuruckých vojnách v 17. storočí bola dedina spustnutá, počet obyvateľov klesol do roku 1715 na 130. Nasledovali dva neúrodné tzv. zamrznuté roky, počas ktorých sa z obce vysťahovalo ďalších 12 rodín.

V roku 1720 bol richtárom v Hladovke Stanislav Šprlák. Do zavedenia tereziánskeho urbára v roku 1774 viedli dedinu dediční richtári z rodov Hladovský, Šperlág, Šprla, Chovančák. V roku 1778 mala Hladovka 313 obyvateľov. V roku 1828 mala Hladovka 732 obyvateľov a 168 domov. Okrem roľníctva sa obyvatelia zaoberali aj plátenníctvom a Hladovka sa v 19. storočí spomína ako plátennícka dedina.

Po zrušení poddanstva nasledovalo prvé zameranie chotára obce. Hladovka mala výmeru 2861,9 katastrálnych jutier a v roku 1868 starousadlíci uzavreli urbársku dohodu s Oravským panstvom. Podľa tejto dohody sa vytvoril Spolok bývalých urbarialistov.

Neúrodné roky v dôsledku privalových dažďov, záplav, ľadovca a letných mrazov boli v Hladovke v rokoch 1851, 1860, 1867, 1868, 1871, 1874, 1881, 1884, 1893, 1904 a 1907. V roku

1873 od augusta do októbra sa po Orave rozšírila cholera a neušetrila ani obyvateľov Hladovky. Jej obeťou boli najmä deti a starí ľudia. V rokoch 1900 a 1912 postihli obec veľké požiare. Ľudia ostali bez prístrešia a Oravská stolica vypísala peňažnú zbierku na pomoc Hladovčanom. V dôsledku týchto udalostí a vysťahovalectva v rokoch 1828–1940 v Hladovke neustále klesal počet obyvateľov.

V roku 1870 mala Hladovka 613 obyvateľov a 137 domov, v roku 1930 mala 568 obyvateľov a 125 domov, v roku 1940 mala 557 obyvateľov a 137 domov. V roku 1850 prebehla komasácia pôdy. Nastúpilo obdobie hladu, ľudia jedli žihľavu, plevy, slamu mleli na kašu, z čoho vznikol mor. Následkom toho vymrela polovica obyvateľstva a v tom období bol založený aj cholerský cintorín.

Socha sv. Floriána

V archívnych dokumentoch Oravskej stolice sú zaujímavé záznamy o Hladovke. Napríklad o založení Poštového úradu v rokoch 1883 a 1912, o zhorení obecného mlyna v roku 1883, o povodni v roku 1900, hladomorie v roku 1907, infekčných chorobách (napr. týfuse, šarlachu a osýpkach) na začiatku 20. storočia, vysťahovalectve do Ameriky, smrteľnej chrípke a rabovačkách na jeseň v roku 1918, úmrtí vysťahovalcov z Hladovky v amerických baniach a plebiscite po skončení prvej svetovej vojny.

*Starostka
Mária Kendralová*

V roku 1919 sa obyvatelia Hladovky sťažovali na „neprístojnosti poľských legionárov a porušovanie slovenských národných práv“. Zároveň spísali prehlásenie, že obec Hladovka chce patriť k Československej republike. Rezolúciu v tomto duchu spísali aj v roku 1920, lebo hrozilo trvalé pripojenie Hladovky k Poľsku.

Z obdobia volených richtárov sa v archívnych dokumentoch spomínajú: Martin Šimala (1846), Ján Šimala (1863–1865), Matej Kalis (1868), Ján Hudík (1869), Matej Kalis (1870), Ján Petrek (1875–1876), Ján Drozd (1880), Matej Kalis Gulčík (1893–1894), Ján Brnušák (1893–1905), Matej Juristi (1895), Ján Chmeňa (1908), Ignác Petrek (1909), Ondrej Hudík (1913–1914), Jozef Šimala (1915–1916), Ján Greštiak (1917–1919), Ján Červenčík (1920),

Ján Kalis (1923–1929), Ján Kubica (1933–1935), Ján Gallas (1936–1943).

V rokoch 1945–1990 spravovali obec Hladovka predsedovia Miestneho národného výboru. Medzi nich patrili: Štefan Korček (1945–1952), Štefan Petrek (1953–1954), Jozef Kubica (1955–1964), Štefan Kovaľák (1964–1976), Karol Škvarek (1977–1981), Ján Balek (1982–1985), Ing. Karol Šprlák (1986–1989), Štefánia Šlauková (1989–1990). Od volieb 23. - 24. novembra 1990 sa občanmi obce volí starosta. Prvým starostom bol až do 22. 1. 1999 Karol Greštiak. Od 22. 1. 1999 je starostkou obce Mária Kendralová.

Obnovená materská škola

Farnosť

Prvou sakrálnou drevenou stavbou obce bola modlitebňa, postavená z dreva okolo roku 1598. Po cirkevnoprávnej stránke patrila Hladovka do farnosti Trstená. V archívoch nachádzame, že v roku 1659 bolo v Hladovke 423 obyvateľov, z toho 271 katolíkov a 152 evanjelikov. V roku 1787 tu bola zriadená rímskokatolícka farnosť a už v roku 1789 bola z pevného materiálu zásluhou farára Tadeáša Kabčayho postavená fara.

Centrom náboženského života v každej farnosti je kostol. Prvé ťažkosťi pri jeho stavbe prekonal páter Tomáš Hlavačan a po ňom Kobzay. Na mieste, kde dnes stojí socha sv. Floriána bol postavený ešte pred rokom 1700 prvý drevený kostolík. Keď malý drevený kostolík prestal vyhovovať, rozobrali ho a nakoniec ho v roku 1808 predali do Liptovských Hút.

Stará budova fary

Kostol Nanebovzatia Panny Márie

Nový kostol bol stavaný v rokoch 1800–1806 a v barokovom duchu dokončený v roku 1808. Je zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie.

Roku 1892 za veľkého požiaru zhorela celá obec, neporušený ostal iba kostol. Z tohto obdobia je aj nový oltár, ktorý v roku 1906 zväčšili Balážiovci - rezbári zo Suchej Hory. V roku 1910 blesk spôsobuje opäť veľký požiar a za obeť padol aj kostol spolu so zvonmi.

Ludia novú strechu pokrýli eternitom, ale klenba kostola ostala poškodená a pri reštaurácii vyšla nav-

nivoč aj krásna freska. Boli zadovážené nové zvonky, ktoré boli v roku 1917 zrekvirované na vojnové ciele.

V júni roku 1931 sa začala rekonštrukcia kostola, ktorá trvala do 6. decembra 1931.

S pomocou našich vysťahovalcov v Amerike bol za-

Fresky Jozefa Hanulu na klenbách kostola

Budova fary

kúpený organ Rieger, zvonky a ďalšie potreby do kostola. V roku 1941 akademický maliar Jozef Hanula vytvoril na novej klenbe v hladovskom kostole krásne fresky.

V rokoch 1974–1975 bola prevedená generálna oprava farskej budovy, ktorá však bola v roku 1987 zbúraná a na jej mieste postavená nová farská budova. Projekt novej fary zhotovil náš rodák Ing. arch. Ján Šprlák. Nová budova bola vyzdobená vitrážou sv. Cyrila a Metoda v okrúhлом okne kancelárie podľa návrhu akad. maliarky Viery Hložníkovej. Jedáleň bola vyzdobená plastikou Poslednej večere od akad. maliara Petra Hložníka o rozmeroch 400 x 150 cm. Posviacka sa konala pri príležitosti odpustu v roku 1988 a vykonal ju kapitulný vikár Štefan Garaj. V roku 2005 sa uskutočnila prestavba sakristie.

Škola

Budova školy, roč. 1. - 4.

po maďarsky, do roku 1918 maďarsky i slovensky. V časoch pripojenia obce k Poľsku sa v škole vyučovalo po poľsky (žiaci sa učili poľsky i poľské dejiny). V roku 1949 bola zriadená ne-

Budova školy s telocvičňou

navštevujú aj žiaci zo Suchej Hory. K základnému vybaveniu školy patrí telocvičňa, počítačová učebňa a Školský klub detí.

<http://www.zshladovka.edu.sk>

úplná stredná škola, v roku 1963 postavená nová škola a byty pre učiteľov. V súčasnosti má škola 14. tried, a navštevuje ju okolo 250 žiakov. Druhý stupeň

Stará budova školy

Základné potreby obce

Členovia dobrovoľného hasičského zboru

V roku 1924 sa 40 občanov rozhodlo založiť Dobrovoľný hasičský zbor. Za veliteľa si zvolili Martina Gazdíka. Zástupcom veliteľa bol Karol Škrabek, a j o m n í k o m Martin Gazdík, p o k l a d n í k o m Ján Kubica - Tyrala, dozorcóm majetku Martin Greš. Revízormi zboru boli Anton Kubica a Ján Petrák - Greš. V roku 1954 bola pre obec zakúpená motorová striekačka.

V roku 1956 bola do obce zavedená elektrina, v roku 1958 miestny rozhlas. Na Vianoce roku 1959 bol slávnostne odovzdaný kultúrny dom, požiarna zbrojnica a miestnosť pre národný výbor. Obecný úrad bol od roku 1977 do 2005 presťahovaný do budovy č. 143.

V roku 1965 bol najprv pre školu a postupne pre celú obec zavedený vodovod. Dňa 31. júla 1976 bolo pre Hladovku a Suchú Horu oficiálne založené spoločné Jednotné roľnícke družstvo v Suchej Hore. V roku 1988 bola postavená nová Materská škola. V roku 2000 bola zrealizovaná plynifikácia obce.

Kultúra

V päťdesiatych rokoch patrilo k rôznym aktivitám občanov divadlo, v obci sa premietali filmy, v rokoch 1947 až 1958 tu pôsobila pod vedením riaditeľa školy Jozefa Laceka dychová hudba, obyvatelia sa stretávali na páračkách, priadkach,

Členky Detského folklórneho súboru Goral

zábavách a spoločných posedeniach. Veľký význam pri zachovávaní goralskej kultúry a tradícií zohral aj Folklórny súbor Goral v Hladovke, ktorý bol založený v roku 1937. Jeho vedúcimi boli Štefan Bonk a Emília Dudzíkova. Od roku 1952 až do roku 1975 bol jeho vedúcim Peter Jurčí, po ňom Štefan Kovalák. V tom čase súbor vystupuje skôr sporadicky až nakoniec pomaly zaniká. Peter Jurčí a Viktor Garbiar 15. februára 1957 zakladajú pri základnej škole aj Detský folklórny súbor. Po odchode Viktora Garbiara v roku 1963 pracuje so súborom Peter Jurčí a jeho manželka Anna.

Od roku 1992 až do roku 1998 bola vedúcou súboru učiteľka Janka Kučková a od roku 1996 až do septembra 2002 pracoval so súborom Miroslav Jurčí. V októbri 2001 začala pracovať s DFs Jana Vlčáková, ktorá je zároveň aj jeho terajšou vedúcou.

Počas svojej 50-ročnej činnosti získal detský folklórny súbor celý rad úspechov, stal sa víťazom nielen okresných, krajských ale i celoslovenských súťaží. Získal veľa ocenení, vystupoval

Manželia Peter a Anna Jurčiovci

na všetkých miestnych podujatiach v obci i mimo nej, na Podroháčskych slávnostiach, na rôznych folklórnych festivaloch, ako napr. vo Východnej, v Detve, Helpe, Terchovej, Strážnici, Trenčíne, Nitre, v družobnom okrese Pelhřimov, na Zama-gurských slávnostiach v Červenom Kláštore, na detskom folklórnom festivale v Likavke atď.

Videli ho diváci i v susednom Poľsku - v Rabke a Tokarni. Účinkoval v televíznych programoch, zúčastnil sa natáčania filmu Goralská svadba, Detský rok, natáčal pre Československý rozhlas v Bratislave i Banskej Bystrici. Svojím účinkovaním spestril ne jeden kultúrny program a vyčaril úsmev na tvári ne jedného diváka.

Obyvatelia obce ani dnes na dedičstvo svojich otcov nezabúdajú. Aj dnes môžeme pri rôznych príležitostiach, najmä cirkevných sviatkoch, vidieť mladé dievčatá a ženy vyobliekané v krásnych krojoch kráčať do kostola, či tancovať s mladuchou na svadbe.

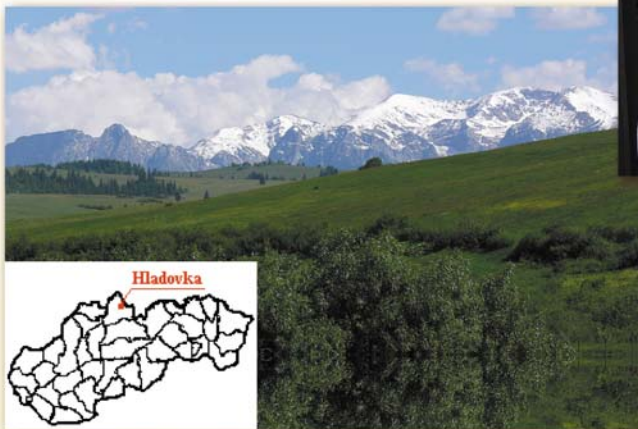

Dlhoročné členky folklórneho súboru Goral

Mládenci a muži sa zase radšej realizujú ako muzikanti v goralskej muzike alebo ako tanečníci.

Obyvatelia obce pri rôznych príležitostiach

Obecný úrad, 027 13 Hladovka 45

Tel.: + 421 43 539 77 02

Mobil: + 421 905 472 430

Fax.: + 421 43 539 72 93

E-mail.: ocuhladovka@orava.sk

V roku 2007 vydal:
© Obecný úrad Hladovka
<http://ocuhladovka.orava.sk> • ocuhladovka@orava.sk
Fotografie a grafický návrh: Miroslav Jurči, archív